

4.

tanegység

Hol voltál, báránykám?

2 × 45 perces komplex szövegfeldolgozó óra
bábkészítéssel, bábjátékkal
(magyar, ének-zene, tánc és dráma, vizuális kultúra)

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Hol voltál, báránykám?
– magyar népi mondóka,
Farkasd (Nyitra)
Kányádi Sándor:
Három kérdezőgő II.
Gyárfás Endre:
Rajzolgató
Mészöly Miklós: *Csengős
bárány* (részlet)

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

 Szöveggyűjtemény

 Internet, projektor,
hangfal

Fémcsengő, csengő-bongó
hangszerek
Rajzlap, rajzeszközök
Olló, ragasztó, hurka-
pálca

ÉVFOLYAM

1–2. osztály

Az áldozati bárány, a bárány veszélyeztetett helyzete, a pásztor szerepe mind fontos eleme a nagypénteki, húsvéti történetnek. A mondókák, dalok és a mese játékos feldolgozásával, átélésével közelebb vihetjük a gyerekeket e fogalmak mélyebb teológiai jelentéséhez is.

Áttekintő vázlat

4.1 Báránysorsok	45 perc
4.1a Hol voltál, báránykám?	15 perc
4.1b Guba vagy suba?	5 perc
4.1c Csengős bárány	25 perc
4.2 Bárányrajzolgató	45 perc
Összesen:	2 × 45 perc

A mese, majd a dal hangjátékához szerezzünk egy csengőt, lehetőleg fémből, és ha tudunk, további csengő-bongó hangszereket! A papírbábok készítéséhez először döntsük el, mire és hogyan erősítjük a síkbábokat: legegyszerűbb hurkapálcára szalagragasztóval, esetleg ragasztós papírcsíkokkal. A pálcákat is kétféleképpen helyezhetjük el: alulról és felülről, ami különböző mozgatót tesz lehetővé. Bonyolultabb, de a filmen is látható megoldás, ha a síkbábokat az ujjunkra húzzuk, tehát ujjbábként használjuk. Ehhez a bábforma hátoldalára egy papírfülecskét ragasztunk, amibe bebújthatjuk az ujjunkat. Készítsünk el előre egy ilyen bábót, hogy be tudjuk mutatni a gyerekeknek!

FELADATOK LEÍRÁSA

4.1 Báránysorsok

4.1a Hol voltál, báránykám?

Játsszunk felelgető olvasást a *Hol voltál báránykám?* kezdetű mondókával (magyar népi mondóka, Farkasd [Nyitra])! A pedagógus kérdez, ő az asszony, a gyerekek pedig a bárányok, közülük az válaszol, aki hamarabb jelzi, hogy szeretné

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Vonjuk be a gyerekeket a pásztorok, bárányok világába a mondókákon és mesén keresztül; éljék át a bárány fenyegetettségét és hangüzenetének „halhatatlanságát”.

JEGYZETEIM

olvasni a választ. Többször is megismételhetjük a játékot, cél, hogy a párbeszéd folyamatos legyen, és egyre inkább kifejező, hangjátékszerű.

Ezután a gyerekek párban készüljenek fel az előbbi mondóka vagy a *Te kis juhász, merre mész?* kezdetű új versszöveg – *Kányádi Sándor Három kérdező* című verséből a középső rész – párbeszédese felolvasására! (Előbbi a lányoknak, utóbbi a fiúknak jó választási lehetőség, de nyugodtan rábízhatjuk a gyerekekre, hogy melyik szöveggel és szereppel tudnak inkább azonosulni.)

Hallgassunk meg néhány kérdező-felelgető párbeszédet a vállalkozó párok felolvasásában!

Kérdezzük meg a gyerekektől, hogy szerintük miért sír a bárány! Beszélgessünk a versek alapján arról, hogy milyen veszélyek fenyegethetik a bárányokat, juhokat!

Vedd figyelembe!

Nemcsak a farkas, az ember is lehet veszélyforrás a juhok számára. A mondóka bővebb változatában a következő sorok is szerepelnek (ezek is több változatban):

Ki vert meg báránykám?
Szomszéd legény/juhászbojtár, asszonykám.

Mivel vert, báránykám?
Fütykösbottal/furkósbottal, asszonykám.

Megütközhetünk az állatok bántalmazásán, főleg azon, ha a juhászbojtár veri meg a bárányt. De gondoljunk bele, hogy Jézus is, amikor a jó pásztorról beszél, megemlíti a béreseket, akiknek nem szívügye a juhok sorsa (Jn 10,12–13). Jeremiás és Ezékiel próféta pedig kifejezetten hűtlen pásztorokról beszél, akik erőszakkal uralkodtak a nyájon, és hagyták azt elszéledni (vö. Jer 23,1–2; Ez 34,2–5). Jézust maguk a nép vezetői, pásztorai „verik/veretik meg” nagypénteken, így lesz ő a „megöletett Bárány” (Jel 5,12).

4.1b Guba vagy suba?

Tudjátok-e, milyen kabátban jártak télen a magyar juhászok? (Hallgassuk meg a gyerekek válaszait!)

Volt két nevezetes kabátféléljük, amit nehéz megkülönböztetni egymástól. Még a nevük is hasonlít, csak egy betű a különbség: egyik a suba, másik a guba. Próbáljuk meg szétválogatni a tankocka képeit, leírásait: melyik lehet a suba, melyik a guba? (A *Guba vagy suba?* című tankocka elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán.)

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Felelgető olvasás – párbeszédjáték
Beszélgetés
Pásztorviselet megismé-
rése, szómagyarázat
Mesehallgatás, beszélge-
tés a mese alapján
Virág-képgaléria megte-
kintése
Hangérzékelő képzelet-
játék
(Szünetben: mozgásos farkas-bárány fogó)

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK

EHHEZ A FELADATHOZ?

Fémcsengő

5
perc

JEGYZETEIM

Vedd figyelembe!

Guba: gyapjúszőttés anyagból készült fűrtös kabát, amelynek alapszövedékébe beleszőtték a bárány vagy juh gyapjúfűrtjeit, így egy vastag, bundaszerű, meleget tartó kabátfélét kaptak.

Suba: a hosszúfűrtű juh szőrös bőréből készült, palástszerű, bokáig érő kabát.

4.1c Csengős bárány

25
perc

Mészöly Miklós *Csengős bárány* című meséjének pásztorszereplője az „öreg gubás”, akin egy ilyen meleg, fűrtös kabátot kell elképzelni. Ebben járt egész télen a nyáj körül. De bizony nem járt ott egyedül.

Kuckózzanak be a gyerekek a mesehallgatáshoz, és a pedagógus olvassa fel a mese részletét! (Az eredeti mese záró gondolatait nem közöljük a szöveggyűjteményben, túl kegyetlen lenne a gyerekek számára. Így sem lesz könnyű a befogadás.)

Majd beszélgessünk:

Miért kerülgette a farkas a nyáját a mese szerint?

Hogyan próbálta az öreg gubás a helyzetet menteni? Miért nem adta oda a bárány nyakából a csengőt?

Mit tett a farkas a csengettyűszó ellen?

Mit tett a csengős martalékkal (zsákmánnyal) a farkas?

Hogyan éledt újjá (hogyan támadt fel) a csengettyűszó?

Ismeritek a csengettyűvirágot? Nézzünk meg párat! Szinte megszólalnak. Milyen színűek a virágai? Milyen hangot képzeltek hozzájuk a mesében? (A *Csengettyűvirágok* című tankocka elérhető a refantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán.)

A pedagógus vegyen elő egy csengőt, és hallassa a hangját! A gyerekek hunyják be a szemüket, és képzeljék el hozzá a báránykát, csengővel a nyakában! Közben a tanító változtassa a helyét, hiszen a bárány is ugrándozik, járkál a mezőn! A hang alapján lehet tudni, hogy merre van éppen.

Variáció

Szünetben az udvaron játsszuk a valószínűleg ismert *Kint a farkas, bent a bárány* című játékot!

Kijelölünk egy bárányt és egy farkast. A többiek körbe állnak, megfogják egymás kezét, és magasba emelik, ez a kerítés vagy sövényfal. A bárány a kör közepén áll, a farkas a körön kívül, de be akar jutni, hogy megfogja a bárányt. A sövényt alkotó játékosok a bárányt szabadon engedik futni, a farkas előtt viszont leeresztik a karjukat, amit a farkas nem törhet át. Ki lesz a frissebb, ügyesebb? Ha a farkas megfogja a bárányt, az eddigi bárány lesz a farkas, a régi farkas pedig helyet cserél a körben valakivel, aki bárányként játszik tovább.

4.2 Bárányrajzoló

Hallgassuk meg *Kányádi Sándor Három kérdező II. – Te kis juhász, merre mész?* kezdetű kérdezőjátékát Gryllus Vilmos előadásában (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán)! A felvétel gyerekszereplők bevonásával készült. Közben a csengőnkkel mi is csengethetünk, akár többször is a zeneszám közben. Ha több csengő-bongó hangszert tudunk szerezni, odaadhatjuk a gyerekeknek, hogy kísérjék csengőszóval a zenét. Ha a gyerekeknek kedve van, dúdolhatják, sőt énekelhetik is a dalt az előadóval. A végén az ugrós tánclépéseket is ki lehet próbálni.

Készítsük el mi is a pásztor nyáját újra húzható vagy pálcikára erősíthető síkbábokkal! Ehhez előbb barikat kell rajzolni, ami *Gyárfás Endre Rajzoló* című verse szerint nem is olyan nehéz. Olvassuk el a verset, aztán próbáljuk ki a tanácsait! A gyerekek rajzoljanak önállóan (sablon nélkül) bárányformákat! Ezt követően alkossanak 6-8 fős csoportokat, és készítsék el a nyáj és pásztor, valamint a farkas és a csengettyűvirág síkbábjaikat! Ha elkészültek, eljátszhatják a dalt és/vagy a mesét spontán szerepjátékkal.

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A mese és a trauma feldolgozása zene, bábkészítés és bábjáték segítségével.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Zenehallgatás, hangszeres kíséret, éneklés, tánc
Versolvasás, rajzolás
Csoportmunka:
Síkbábok készítése papírból (pálcika, ujj)
Spontán bábjáték

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHEZ A FELADATHOZ?

Fémcsengő, csengő-bongó hangszerek
Rajzlap, rajzeszközök
Olló, ragasztó, hurkápálca

JEGYZETEIM

